

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.4.17>

ДУБОВИЙ Є.О.

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
У СФЕРІ ОБІГУ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ В УКРАЇНІ****ADMINISTRATIVE AND LEGAL MECHANISM OF CONTROL AND SUPERVISION
ACTIVITIES OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES IN THE FIELD
OF CIRCULATION OF EXCISABLE GOODS IN UKRAINE**

Актуальність статті полягає в тому, що зміни, які відбулися за часів незалежності України у підприємницькій діяльності, у сфері виробничого і торговельного сегментів ринку, вказують на динамічний розвиток економіки. Реформування державного управління економікою зачіпає і систему правоохоронних органів, які здійснюють функції нагляду і координації суб'єктів підприємницької діяльності. За таких умов галузь підакцизних товарів в Україні залишається надзвичайно вразливою, а тому вимагає контрольно-наглядової роботи з боку правоохоронних органів. Тобто виникає потреба у запровадженні механізму адміністративно-правового регулювання діяльності виробників і торговців підакцизних товарів на ринку. У сучасних умовах галузевих реформ сфера підакцизних товарів в Україні залишається надзвичайно вразливою, а тому вимагає контрольно-наглядової роботи з боку правоохоронних органів. Виникає потреба у запровадженні механізму адміністративно-правового регулювання діяльності виробників і торговців підакцизних товарів на ринку. За наявних недоліків у законодавстві стосовно контрольно-наглядової діяльності у сфері обігу підакцизних товарів правоохоронні органи нерідко змушені самостійно врегулювати ту чи іншу адміністративну процедуру. У статті доведено, що правове регулювання соціально-економічних відносин у сфері обігу підакцизних товарів на ринку спрямоване на запобігання та виявлення правопорушень, стимулювання вільної конкуренції, чесної сплати податків, створення безпечної продукції для життя та здоров'я людини, охорону природного середовища. Наведемо авторське визначення цього поняття: механізм правового регулювання являє собою стійку систему взаємопов'язаних правових засобів, за допомогою яких відбувається координація соціальних відносин у певній сфері людської діяльності з метою вирішення проблем, що виникають на шляху задоволення законних інтересів суб'єктів права. Механізм правового регулювання сфери обігу підакцизних товарів є системою правових засобів, методів, способів і форм, через які уповноважені правоохоронні органи здійснюють упорядкування суспільних відносин, дотримання прав виробників, продавців, споживачів акцизних товарів, а також забезпечується правопорядок.

Ключові слова: сфера обігу підакцизних товарів, механізм правового регулювання, правоохоронні органи, контрольно-наглядова діяльність.

The relevance of the article is that the changes that have taken place since the independence of Ukraine in business, in the production and trade segments of the market, indicate the dynamic development of the economy. The reform of public administration also affects the system of law enforcement agencies, which perform the functions of supervision and coordination of business entities. Under such conditions, the excisable goods sector in Ukraine remains extremely vulnerable, and therefore requires control and supervision work by law enforcement agencies. That is, there is a need to introduce a mechanism of administrative and legal regulation of producers and traders of excisable goods on the market. In today's conditions of sectoral reforms, the excisable goods sector in Ukraine remains extremely vulnerable, and therefore requires control and supervision work by law enforcement agencies. There is a need to introduce a mechanism of administrative and legal regulation of producers and traders of excisable goods on the market. Due to the existing shortcomings

in the legislation on control and supervision activities in the field of circulation of excisable goods, law enforcement agencies are often forced to regulate one or another administrative procedure. The article proves that the legal regulation of socio-economic relations in the field of circulation of excisable goods on the market is aimed at preventing and detecting offenses, promoting free competition, fair payment of taxes, and creating safe products for human life and health, environmental protection. Here is the author's definition of this concept: the mechanism of legal regulation is a stable system of interrelated legal means through which the coordination of social relations in a particular area of human activity to address issues arising in the legitimate interests of legal entities. The mechanism of legal regulation of the circulation of excisable goods is a system of legal means, methods and forms through which authorized law enforcement agencies regulate public relations, as well as respect the rights of producers, sellers, consumers of excisable goods and ensure law and order.

Key words: *sphere of circulation of excisable goods, mechanism of legal regulation, law enforcement bodies, control and supervision activity.*

Актуальність проблеми дослідження. Реалізація концепції європейської інтеграції України, що передбачає зміну державного контролю, вимагає правових засобів впливу, які дадуть змогу правоохоронним органам здійснювати координацію суспільних відносин у адміністративній та торгово-виробничій сферах.

Зміни, які відбулися за часів незалежності України у підприємницькій діяльності, у сфері виробничого і торговельного сегментів ринку, вказують на динамічний розвиток економіки. Реформування державного управління економікою зачіпає і систему правоохоронних органів, які здійснюють функції нагляду і координації суб'єктів підприємницької діяльності.

За таких умов галузь підакцизних товарів в Україні залишається надзвичайно вразливою, а тому вимагає контрольно-наглядової роботи з боку правоохоронних органів. Тобто виникає потреба у запровадженні механізму адміністративно-правового регулювання діяльності виробників і торговців підакцизних товарів на ринку.

За наявних недоліків у законодавстві стосовно контрольно-наглядової діяльності у сфері обігу підакцизних товарів правоохоронні органи нерідко змушені самостійно врегульовувати ту чи іншу адміністративну процедуру.

Досі залишаються неврегульованими питання стосовно застосування адміністративно-правового механізму контрольно-наглядової діяльності правоохоронних органів у сфері обігу підакцизних товарів в Україні.

Отже, така проблема є актуальною і потребує розв'язання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему механізму правового регулювання вивчали такі вчені, як: С. Алексєєв, В. Горшенєв, Ю. Кривицький, А. Малько, О. Скакун, В. Шабалин та інші. Особливості здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері обігу підакцизних товарів висвітлено у працях Д. Бахраха, О. Данілова, Ю. Кучерявенко, Л. Касьяненко, Л. Савченко та інші.

Досліджень, присвячених адміністративно-правовому механізму контрольно-наглядової діяльності правоохоронних органів у сфері обігу підакцизних товарів, майже не проводилось.

Мета статті – на основі аналізу наукових праць охарактеризувати адміністративно-правовий механізм контрольно-наглядової діяльності правоохоронних органів у сфері обігу підакцизних товарів в Україні.

Виклад основних результатів дослідження. Підакцизні товари на ринку є одними зі специфічних видів товарів, господарська діяльність з виробництва та продажу яких регулюється спеціальними контрольними органами, а також відповідними законодавчими та нормативними документами.

В юридичній практиці здійснення правового регулювання сфери обігу підакцизних товарів вимагає наявності системи певних рушійних сил, дій, методів і засобів реалізації, тобто механізму.

Незважаючи на те, що загальноприйнятий науковий термін «механізм правового регулювання» існує давно, на сучасному етапі в юриспруденції значна частина питань його застосування досі залишається дискусійною.

Розглянемо сутність механізму правового регулювання.

Науковець Ю. Тодика висловлює думку стосовно використання в юридичній літературі категорії «механізм», що пов'язане з усвідомленням того, що не досить мати матеріальні норми, розвинену систему законодавства, необхідні ще чіткі механізми їх упровадження в життя, що повною мірою стосується і адміністративно-правової сфери [12].

Науковець Д. Коссе розуміє під механізмом правового регулювання «системну сукупність правових заходів, за допомогою яких держава здійснює правовий вплив на суспільні відносини у необхідному їй (державі) та суспільству напрямі» [4, с. 26].

Науковець І. Голосніченко вважає, що механізм адміністративно-правового регулювання – це сукупність адміністративно-правових засобів, за допомогою яких здійснюється вплив на відносини, що виникають у процесі реалізації державної виконавчої влади [3, с. 14].

У широкому сенсі під механізмом адміністративно-правового регулювання дослідниця О. Цибулевська розуміє «сукупність елементів і правових засобів, взаємопов'язаних і взаємозалежних, які утворюють інформаційно-правову єдність з метою здійснення впорядковуючого впливу і стабільного розвитку управлінських відносин у сфері діяльності органів виконавчої влади, державного управління, органів місцевого самоврядування, уповноважених посадових осіб та інших суб'єктів, урегульованих адміністративними правовими нормами управлінських відносин, що виникають у державі та суспільстві» [13].

Деякі науковці акцентують увагу на тому, що механізм правового регулювання впливає на суспільні відносини, координує їх у потрібне правове поле.

Так, на думку О. Куракіна, механізм правового регулювання – це сукупність правових засобів, що покликані моделювати поведінку осіб, за допомогою суб'єктивних прав і юридичних обов'язків [10, с. 47].

На переконання Ю. Кривицького, під механізмом правового регулювання потрібно розуміти систему правових засобів, за допомогою яких забезпечується стабільність суспільних відносин шляхом найбільш оптимального поєднання індивідуальних, громадських та державних інтересів членів соціуму з метою створення умов для прогресивного розвитку кожної особистості [7, с. 78].

Однак провідне місце у правовому регулюванні посідають правоохоронні органи.

Розглянемо сутність адміністративно-правового механізму контрольно-наглядової діяльності правоохоронних органів.

Дослідниця О. Безпалова наводить таке визначення: «Адміністративно-правовий механізм реалізації правоохоронної функції держави – це система взаємопов'язаних та взаємозалежних адміністративно-правових засобів, за допомогою яких уповноважені на те суб'єкти здійснюють цілеспрямований вплив на відносини, що виникають у процесі реалізації правоохоронної функції держави» [1, с. 49].

Одним з основних правоохоронних органів, які регулюють сферу обігу підакцизних товарів, є прокуратура.

Із цим погоджується Л. Кулинич, яка вказує, що «адміністративно-правовий механізм контрольно-наглядової діяльності органів прокуратури є одним із ключових елементів правоохоронного механізму, який забезпечує організацію та реалізацію захисту прав громадян, свобод і законних інтересів людини, сприяючи використанню і застосуванню форм і способів такого захисту» [8, с. 223].

Варто зауважити, що, окрім правоохоронних органів, у системі правового регулювання сфери обігу підакцизних товарів також задіяна низка інших важливих елементів.

На думку О. Куракіна, у механізмі правового регулювання задіяні:

- норма права – це загальнообов'язкове формально визначене правило поведінки, яке встановлене або санкціоноване державою і спрямоване на врегулювання суспільних відносин шляхом надання їх учасникам юридичних прав і покладення на них юридичних обов'язків;
- юридичні факти – це передбачені нормами права конкретні життєві обставини, що зумовлюють виникнення, зміну або припинення правовідносин;
- правові відносини – це врегульовані нормами права суспільні зв'язки між суб'єктами права, які є носіями суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, що забезпечуються державою;
- правосуб'єктність – це передбачена нормами права здатність особи бути носієм прав та обов'язків, здійснювати їх від свого імені та нести юридичну відповідальність за свої дії;
- правосвідомість – це форма суспільної свідомості, сукупність правових поглядів, почуттів, емоцій, ідей, теорій та уявлень, які відображають ставлення окремої людини, соціальних груп і суспільства в цілому до чинного чи бажаного права та діяльності, пов'язаної з ним;
- законність – правовий режим (стан) точного і неухильного виконання законів та підзаконних актів держави всіма суб'єктами суспільних відносин (державою, її органами та посадовими особами, громадськими об'єднаннями, громадянами);
- правова поведінка – це передбачена нормами права соціально значима поведінка індивідуальних чи колективних суб'єктів, що контролюється їх свідомістю та волею, породжує відповідні юридичні наслідки;

– правомірна поведінка – це суспільно корисна, необхідна, бажана і допустима поведінка індивідуальних чи колективних суб'єктів, яка відповідає приписам правових норм, гарантується й охороняється державою [9, с. 27].

Адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності, зокрема у сфері обігу підакцизних товарів, полягає у виявленні та протидії правопорушенням.

Учений В. Васильєв доводить, що «мета адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері підприємництва полягає у досягненні балансу між забезпеченням реалізації права на здійснення підприємництва в Україні та інтересів усіх суб'єктів таких правовідносин, що передбачає чітке виконання встановлених нормативними актами приписів та недопущення вчинення правопорушень у сфері підприємницьких правовідносин» [2, с. 14].

Правове регулювання у сфері обігу підакцизних товарів здійснюється у процесі контрольно-наглядової діяльності.

Науковець Г. Бистрик зазначає, що контрольно-наглядова діяльність – це одна з основних форм правової діяльності держави, яка здійснюється державою шляхом видання контрольно-правових актів або рішень, що приймаються відповідними органами державної влади у межах передбачених конституцією і законами повноважень, і має на меті забезпечення перевірки відповідності дій суб'єктів та об'єктів правового регулювання чинному законодавству, сприяння утвердженню режиму законності та правопорядку [5, с. 119].

Контрольно-наглядова діяльність правоохоронних органів України у сфері обігу підакцизних товарів виконує низку важливих стратегічних завдань державної політики:

У процесі здійснення контрольно-наглядової діяльності забезпечується досягнення ефективності правового регулювання торговельної і виробничої галузей підакцизних товарів. Власне, ефективність правового регулювання відображається кількістю розкритих злочинів та ліквідованих правопорушень.

Контрольно-наглядова діяльність є головним складником реалізації механізму правового регулювання в державі. Механізм правового регулювання виробництва та продажу підакцизних товарів здійснюється за допомогою методів адміністративно-правового контролю (ліцензування, оподаткування, оцінки якості тощо).

Здійснення контрольно-наглядової діяльності дає можливість правоохоронним органам забезпечити дотримання режиму законності. Реалізуються заходи, спрямовані на боротьбу з контрабандою, незаконним виробництвом і торгівлею, фальсифікатом підакцизних товарів, а також здійснюється захист законних інтересів споживачів, підприємств і держави.

Контрольно-наглядова діяльність є важливим складником забезпечення соціально-економічної безпеки держави. Податковими органами здійснюється нагляд за правильністю нарахування і своєчасною сплатою акцизного податку, штрафів у сфері обігу підакцизних товарів. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів контролює якість і харчову безпечність лікєро-горілчаних напоїв, вин, пива та здійснює нагляд за тютюновою галуззю.

Контрольно-наглядова діяльність у сфері обігу підакцизних товарів здійснюється правоохоронними органами для запобігання правопорушень та злочинів у цій галузі підприємницької діяльності.

Отже, наведемо авторське визначення цього поняття: *механізм правового регулювання являє собою стійку систему взаємопов'язаних правових засобів, за допомогою яких відбувається координація соціальних відносин у певній сфері людської діяльності з метою вирішення проблем, що виникають на шляху задоволення законних інтересів суб'єктів права.*

Механізм правового регулювання у загальному розумінні є процесом переведення нормативності права в упорядкованість суспільних відносин у певній соціально-економічній сфері за допомогою спеціальних засобів, методів, форм.

З огляду на специфіку акцизної продукції та результати досліджень таких учених, як О. Куракін [9; 10], О. Скакун [11], В. Васильєв [2], можна виділити ознаки механізму правового регулювання сфери обігу підакцизних товарів:

- є окремою частиною соціально-економічного регулювання;
- це система, що поєднує правові методи, принципи, засоби і форми;
- державний контроль і нагляд за такою галуззю здійснюють спеціально уповноважені правоохоронні органи;
- має суб'єкт і об'єкт управління;
- є юридичним процесом, що складається із кількох стадій, які реалізують сам механізм правового регулювання обігу підакцизних товарів на ринку;

– має мету – встановлення законності, дотримання прав і забезпечення правопорядку у сфері обігу підакцизних товарів.

Законодавством встановлено, що підакцизними товарами є продукція, на яку Податковим кодексом України встановлено ставки акцизного податку.

Правоохоронні органи України є спеціально сформованими державними органами, які на підставі законодавства і наділених державою юридичних повноважень здійснюють правоохоронну діяльність. Діяльність правоохоронних органів спрямована на забезпечення законності і правопорядку, захист прав, інтересів громадян, соціальних груп, суспільства і держави, попередження, припинення правопорушень, застосування державного примусу або заходів громадсько-го впливу до осіб, які порушили закон та правопорядок.

Окреслимо пріоритетні напрями, які стоять перед адміністративно-правовим механізмом контрольно-наглядової діяльності правоохоронних органів у сфері обігу підакцизних товарів, такі як:

- 1) розробка та опрацювання оновленої моделі контрольно-наглядової діяльності у зв'язку із реформуванням спиртової галузі;
- 2) врахування європейського досвіду здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері господарської діяльності загалом та щодо спиртової та паливної сфер;
- 3) більш широке запровадження інформаційних та технічних інструментів у процес здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері підакцизних товарів;
- 4) приведення діючого законодавства у відповідність до векторів державної політики у цій сфері, які визначені в програмних документах;
- 5) закінчення реформування Державної податкової служби України та її структурного підрозділу – податкової міліції;
- 6) посилення заходів запобігання корупції в діяльності всіх правоохоронних органів, що мають контрольні повноваження у сфері обігу підакцизних товарів.

Механізм адміністративно-правового регулювання соціально-економічних відносин у сфері обігу підакцизних товарів складається із важливих елементів, взаємопов'язаних між собою (табл. 1).

Таблиця 1

Елементи механізму адміністративно-правового регулювання у сфері обігу підакцизних товарів

Елементи	Зміст та характеристика елемента
Норми права	Визначають моделі правової поведінки учасників соціально-економічних відносин на ринку підакцизних товарів.
Нормативно-правовий акт	Юридичний документ, затверджений законодавчою владою держави, що надає правовій нормі офіційного статусу та є обов'язковим до виконання суб'єктами ринку підакцизних товарів.
Правовідносини	Різновид суспільних відносин, які виникають у сфері обігу підакцизних товарів і регулюються нормами права.
Реалізація прав	Застосування правової норми шляхом виконання положень законодавчих актів, які регулюють права та обов'язки суб'єктів сфери обігу підакцизних товарів на ринку.
Законність діяльності	Проявляється у мірі дотримання правоохоронними органами, суб'єктами господарювання і споживачами визначених норм права, які регулюють сферу обігу підакцизних товарів.
Правосвідомість	Ступінь усвідомлення суб'єктами права затверджених правових принципів, які є в державі.
Правомірна поведінка суб'єктів	Свобода діяльності суб'єктів сфери обігу підакцизних товарів, яка відповідає нормам права та інтересам суспільства.
Юридична відповідальність	Є мірою державного примусу з боку правоохоронних органів, яка застосовується до тих суб'єктів, які вчинили правопорушення у сфері обігу підакцизних товарів.

Сфера обігу підакцизних товарів є специфічною, оскільки передбачає, з одного боку, державний нагляд і контроль, а з іншого боку, вона є окремою галуззю економіки, де діють закони вільного ринку, конкуренція, виробництво, обіг, продаж. Тому механізм правового регулювання обігу підакцизних товарів вимагає адміністративно-правових та економічних засобів контролю і нагляду з боку правоохоронних органів, які мають відповідні повноваження.

На рисунку 1 зображено схему взаємодії елементів механізму правового регулювання сфери обігу підакцизних товарів.

Рис. 1. Елементи механізму правового регулювання сфери обігу підакцизних товарів

На рисунку 2 зображено схему механізму дії правового регулювання суб'єктів сфери обігу підакцизних товарів у ринкових умовах.

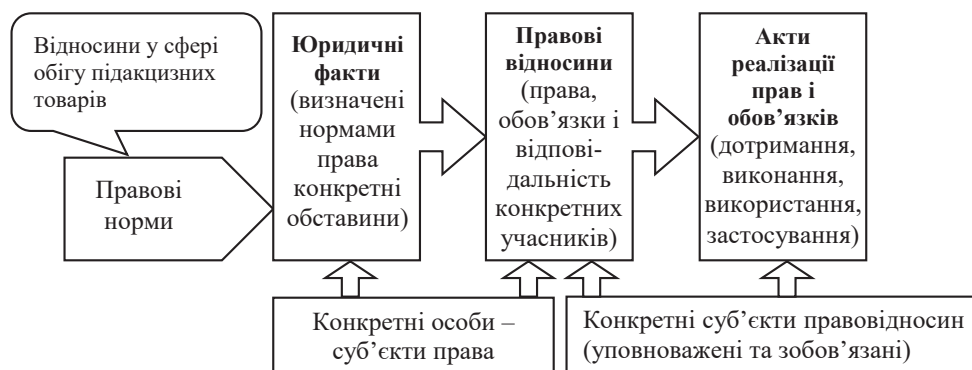

Рис. 2. Механізм дії правового регулювання суб'єктів сфери обігу підакцизних товарів*
*уточнено автором на основі [6]

Власне, механізм правового регулювання відбувається у кілька стадій.

Зокрема, юристка О. Скакун виділяє три стадії реалізації механізму правового регулювання:

1. Стадія загальної дії правових норм. Відбуваються визначення змісту і формулювання меж поведінки суб'єкта, умов виникнення прав, обов'язків, повноважень, відповідальності і т.д. (вступає в дію механізм правотворчості).

2. Стадія пов'язана з виникненням правовідносин. Необхідною умовою цієї стадії виступає юридичний факт (система фактів), з яким норми права пов'язують настання юридичних наслідків (вступає в дію механізм реалізації норм права). У разі правомірної поведінки суб'єктів правове регулювання вичерпує себе механізмом реалізації норм права.

3. Стадія застосування санкцій правової норми. Виникає у випадках неправомірної поведінки суб'єкта. Правовою підставою цієї стадії є правопорушення, а також норми права, що встановлюють санкції за вчинені правопорушення і визначають порядок застосування відповідальності. Державні органи і посадові особи реалізують свою компетенцію через розслідування обставин вчинення правопорушення, встановлення і покарання винних, а інша сторона – правопорушники – зазнає втрат державно-владного характеру за вчинені правопорушення (вступає в дію механізм покладання юридичної відповідальності) [11].

Виділимо та охарактеризуємо чотири етапи механізму правового регулювання обігу підакцизних товарів (таблиця 2).

Таблиця 2

Етапи механізму правового регулювання обігу підакцизних товарів

Етапи	Характеристика етапів правового регулювання обігу підакцизних товарів
1. Етап загальної дії правових норм	На цьому етапі відбувається формування законодавчої бази регулювання обігу підакцизних товарів на ринку. Державою визначаються зміст і межі правової поведінки суб'єктів обігу підакцизних товарів (виробників і продавців), а також їхні права, обов'язки та відповідальність у цій сфері.
2. Етап виникнення правовідносин у сфері обігу підакцизних товарів	Такий етап передбачає настання юридичного факту чи кількох фактів, з яким норми права пов'язують настання конкретних юридичних наслідків для суб'єктів сфери обігу підакцизної групи товарів. Виникнення правовідносин суб'єктів підприємницької діяльності у сфері обігу підакцизних товарів пов'язане із виробництвом, зберіганням, перевезенням, імпортом, експортом чи продажем такої продукції.
3. Етап державного нагляду і контролю за суб'єктами сфери обігу підакцизних товарів	Державний нагляд і контроль з боку правоохоронних органів за суб'єктами сфери обігу підакцизних товарів здійснюється з метою моніторингу стану дотримання ними умов чинного законодавства України. Предметом перевірки суб'єктів господарювання, які займаються виробництвом і торгівлею акцизних товарів, можуть бути: достовірність нарахування та своєчасність сплати акцизного збору, операції купівлі-продажу, дотримання положень вимог стандартів і технічних умов виробництва, акцизна марка, якість продукції тощо.
4. Етап регулювання та притягнення до відповідальності правопорушників	Цей етап передбачає проведення розслідування, притягнення до відповідальності, застосування санкцій щодо виробників і продавців товарів акцизної групи у разі виявлення правоохоронними органами фактів грубих правопорушень (злочинів). Правопорушення виникає у випадках неправомірних дій суб'єктів сфери обігу підакцизних товарів, що тягне за собою настання адміністративної або кримінальної відповідальності.

Механізм правового регулювання сфери обігу підакцизних товарів утворює єдину систему правових засобів, принципів, методів, інструментів і форм. Необхідністю правового регулю-

вання сфери обігу підакцизних товарів є встановлення законності, дотримання прав та законних інтересів, профілактика правопорушень.

Отже, наведемо авторське визначення поняття «адміністративно-правовий механізм контрольно-наглядової діяльності правоохоронних органів у сфері обігу підакцизних товарів»: це система взаємопов'язаних і взаємоузгоджених адміністративно-правових засобів, за допомогою яких правоохоронні органи здійснюють упорядкування соціально-економічних відносин у сфері обігу підакцизних товарів.

Адміністративно-правовий механізм контрольно-наглядової діяльності правоохоронних органів у сфері обігу підакцизних товарів представлений певною сукупністю елементів, які взаємопов'язані між собою та спрямовані на виконання контрольної функції держави, при цьому з'єднуючим складником є адміністративно-правові норми, які визначають кореспондуючі права та обов'язки відповідних суб'єктів, правовий інструментарій та принципи такої діяльності, що в сукупності дає можливість забезпечити баланс публічних та приватних інтересів у сфері господарської діяльності, об'єктом якої є підакцизні товари.

Проте варто зазначити, що для ефективного результату здійснення механізму правового регулювання у сфері обігу підакцизних товарів необхідним є дотримання правоохоронними органами низки умов.

Належне функціонування механізму правового регулювання, за результатами дослідження О. Куракіна, можна забезпечити:

1) умовами загального порядку, що мають значення у разі вирішення всіх питань або більшої їх частини, є: високий професіоналізм посадовців; їх високі етичні якості; аполітичність державного апарату; запровадження сучасних ефективних методів функціонування державних органів тощо;

2) умовами, що сприяють вирішенню питань, пов'язаних із забезпеченням прав і свобод конкретної особи, та становлять реальні організаційні гарантії, що дають змогу значно та відчутно підвищувати ефективність механізму правового регулювання.

Ці конкретні умови значною мірою перебувають у кореспондуючому зв'язку з умовами, що забезпечують активну діяльність самої людини у сфері реалізації її прав і законних інтересів [9, с. 31–32].

Таким чином, правове регулювання сфери обігу підакцизних товарів є впливом права на суспільні відносини і поведінку суб'єктів галузі акцизної продукції з метою їх упорядкування, приведення до законодавчих норм.

Висновки. Правове регулювання соціально-економічних відносин у сфері обігу підакцизних товарів на ринку спрямоване на запобігання та виявлення правопорушень, стимулювання вільної конкуренції, чесної сплати податків, створення безпечної продукції для життя та здоров'я людини, охорону природного середовища.

Механізм правового регулювання сфери обігу підакцизних товарів є системою правових засобів, методів, способів і форм, через які уповноважені правоохоронні органи здійснюють упорядкування суспільних відносин, дотримання прав виробників, продавців, споживачів акцизних товарів, а також забезпечується правопорядок.

Механізм правового регулювання здійснюється через нормотворчу, правозастосовну і правоохоронну діяльність у державі.

Перспективою подальших досліджень може слугувати вивчення форм та методів контрольно-наглядової діяльності правоохоронних органів у сфері обігу підакцизних товарів в Україні.

Список використаних джерел:

1. Безпалова О.І. Адміністративно-правовий механізм реалізації правоохоронної функції держави: сутність і структура. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2015. Т. 15. С. 218–226.

2. Васильєв В.М. Адміністративно-правовий механізм протидії правопорушенням у сфері підприємницької діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса : Одес. нац. юрид. акад., 2019. 22 с.

3. Голосніченко І.П. Адміністративне право України (основні категорії та поняття) : посібник. Ірпінь : ДПА України : Український фінансово-економічний інститут, 1998. С. 190.

4. Коссе Д.Д. Правовий режим та механізм правового регулювання: ознаки та співвідношення. *Держава і право*. 2009. Вип. 44. С. 25–31.

5. Бистрик Г.М. Контрольно-наглядова діяльність як форма правової діяльності органів державної влади. *Держава і право*. 2009. Вип. 46. С. 115–123.
6. Кравчук О.О. Механізм правового регулювання: сучасне застосування традиційного педагогічного прийому в навчанні теорії права і галузевих дисциплін. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна юридична освіта: досвід минулого – погляд у майбутнє». Одеса, 2016. С. 195–197.
7. Кривицький Ю.В. Механізм правового регулювання в сучасній теорії права. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 4. С. 74–79.
8. Кулинич Л.С. Поняття та сутність адміністративно-правового механізму контрольно-наглядової діяльності органів прокуратури за дотриманням прав, свобод та законних інтересів громадян у сфері державного управління. *Форум права*. 2013. № 4. С. 220–223.
9. Куракін О.М. Механізм правового регулювання: теоретико-правова модель : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». Харківський нац. ун-т внутрішніх справ. Харків, 2016. 40 с.
10. Куракін О.М. Структура механізму правового регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 35(2.1). С. 41–44.
11. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник. / Пер. з рос. Харків : Консул, 2001. 656 с.
12. Тодька Ю.М. Конституция Украины – Основной Закон государства и общества : учебное пособие. Харьков : Факт, 2001. С. 337.
13. Цыбулевская О.И. Основы теории публичного права. *Введение в публичное право*. Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1996. С. 398.